

HOOR IK ERTOE?

Jouw aanwezigheid maakt verschil.

Een korte check voor studenten

Neem één minuut. Kijk eerlijk naar jezelf.

VANDAAG...

- Voelde ik mij welkom in de klas.
- Voelde ik mij welkom op stage.
- Durfde ik een vraag te stellen.
- Durfde ik mezelf te zijn.
- Had ik contact met iemand.
- Voelde ik dat mijn mening ertoe deed.
- Voelde ik mij onderdeel van de groep.
- Wist ik bij wie ik terecht kan als iets lastig is.
- Heb ik iets kunnen bijdragen.
- Ging ik met meer energie weg dan ik kwam.

STA EENS STIL BIJ DEZE VRAGEN

Wanneer voelde ik deze week dat ik ertoe deed?

Wat helpt mij om mij meer thuis te voelen?

Wat zou een docent, begeleider of medestudent kunnen doen?

Wat kan ik zelf doen om meer verbinding te ervaren?

Je hoeft niet eerst zelfvertrouwen te hebben om ertoe te doen.

Vaak groeit zelfvertrouwen juist doordat je ervaart dat je ertoe doet.

signalen dat eigenaarschap

niet ontbreekt, maar vastloopt

Niet ondernemen, maar niet kunnen ondernemen uit jezelf.
Deze signalen vertalen je van oordeel naar inzicht.
Kleine signalen. Big impact als je ze begrijpt.

NAAM: _____
DATUM: _____
WEEK: _____

1

De student blijft wachten op instructie

De student onderneemt pas als er een duidelijke opdracht, voorbeeld of uitleg is. Eigen initiatief blijft uit, ook als het duidelijk is wat de volgende stap is. De student durft niet te starten zonder bevestiging of zekerheid.

Eén licht aan voor?

- Bied keuze binnen kaders.
- Vraag: "Wat is jouw eerste stap?"
- Vier kleine starts.
- Maak ruimte voor fouten maken.

2

Ik weet het niet...

De student zegt vaak: "Ik weet het niet"

Achter deze reactie schuilt onzekerheid of onbekendheid met de aanpak. De student geeft snel op, of stelt vragen die hij/zij zelf ook had kunnen onderzoeken.

Eén licht aan voor?

- Leer hoe je vragen stelt.
- Bied denkhulpen of stappenplannen.
- Zeg: "Wat zou je al wel kunnen proberen?"
- Moedig doorzetten bij twijfel aan.

3

De student schuift opdrachten steeds vooruit

Uitstelgedrag kan voortkomen uit een vol hoofd, faalangst of geen gevoel van eigen regie. De student ziet het nut niet in of heeft geen overzicht. Gevolg: samenwerken onder tijdsdruk.

Eén licht aan voor?

- Help structureren en plannen.
- Koppel aan betekenis en doel.
- Start samen klein: wat is de eerste stap?
- Laat succeservaringen opbouwen.

4

De student neemt weinig initiatief als groep uit blijft

Sommige studenten wachten op een ander om te beginnen. Ze denken niet mee, doen niet mee of blijven op de achtergrond. Dit kan maken hebben met onzekerheid, groepsdynamiek of een rol die niet past.

Eén licht aan voor?

- Stimuleer meedenken.
- Geef een duidelijke rol.
- Praat over groepsafspraken en veiligheid.
- Erken kleine bijdragen en initiatief.

5

Je gast steeds harder werken dan de student

De student leunt achterover terwijl jij steeds meer overneemt. Jij/zij verliest het vertrouwen, voelt zich nutteloos, of heeft niet geleerd hoe ze eigenaarschap nemen. Gevolg: afhankelijke houding.

Eén licht aan voor?

- Verlaag je controle en verhoog je vertrouwen.
- Geef eigenaarschap terug in kleine stappen.
- Stel samen doelen, waar ruimte is voor falen.
- Vier kleine successen.

Eigenaarschap groeit als de basis in balans is

Duidelijke structuur

Vertrouwen en veiligheid

Zin, betekenis en eigen regie

Ruimte voor fouten en leren

Kleine stappen en groei zichtbaar maken

Zie gedrag niet als luiheid of onwil, maar als een signaal. Begrijpen wat erachter zit, maakt het verschil.

Tot slot:

Kleine signalen, groot begrip.
Van oordeel naar inzicht.
Samen maken we het verschil.

Wat nu werkt?

Kijk met nieuwsgierigheid.
Stel één goede vraag, de juiste richting.
Zet één kleine stap in de goede richting.

Judith Peinemnn

De Verwachtingenspiegel

Goede samenwerking begint bij duidelijke verwachtingen.
We spiegelen elkaars verwachtingen, zodat we elkaar
beter begrijpen en samen kunnen groeien.

1 Wat denk jij dat ik van jou verwacht?

Schrijf op wat onderstaande begrippen voor jou betekenen in deze opleiding / stage / werkcontext.

Op tijd komen
betekent voor mij...

.....

Zelfstandig werken
betekent voor mij...

.....

Samenwerken
betekent voor mij...

.....

Feedback ontvangen
betekent voor mij...

.....

Hulp vragen
betekent voor mij...

.....

2 Wat verwacht jij van mij als docent, begeleider of praktijkopleider?

→ .....

→ .....

→ .....

→ .....

→ .....

3 Bespreek samen

Waar zitten
verschillen?

Wat zie jij anders dan
ik bedoelde?

Welke verwachtingen
maken we expliciet?

Wat willen we allebei helder
en duidelijk hebben?

Wat spreken we
met elkaar af?

Welke afspraken helpen ons
om goed samen te werken
en te groeien?

Verwachtingen bespreken is geen eenmalig gesprek,
maar iets waar we regelmatig op terugkomen.
Zo blijven we in verbinding en op koers.

Pedagogische Spiegel

Wat heeft deze student van mij nodig?

Anders kijken naar gedrag, ontwikkeling en begeleiding.

Naam student: _____

Datum: _____

Situatie / context: _____

_____
_____

1 Wat zie ik?

Beschrijf concreet wat je waarneemt.

- Welk gedrag valt mij op?
- Wanneer zie ik dit gedrag?
- Wat zijn de feiten?

_____
_____
_____
_____

2 Wat gaat al goed?

Zoek bewust naar krachten en kwaliteiten.

- Waar laat de student groei zien?
- Waar is de student betrokken?
- Welke talenten zie ik?

_____
_____
_____
_____

3 Wat begrijp ik nog niet?

Onderzoek je eigen aannames.

- Welke betekenis geef ik aan het gedrag?
- Wat weet ik eigenlijk niet?
- Welke vragen heb ik nog?

_____
_____
_____
_____

4 Wat zou er kunnen spelen?

Denk in mogelijkheden, niet in conclusies.

☐ Onzekerheid	☐ Gebrek aan structuur
☐ Overvraging	☐ Sociale onzekerheid
☐ Onderprikkeling	☐ Persoonlijke omstandigheden
☐ Behoeft aan autonomie	☐ Anders: _____

_____
_____
_____
_____

5 Wat heeft deze student nodig?

Relatie

- Meer contact
- Meer vertrouwen
- Meer gezien worden

_____
_____
_____
_____

Structuur

- Meer duidelijkheid
- Meer voorspelbaarheid
- Meer begeleiding

_____
_____
_____
_____

Autonomie

- Meer keuzevrijheid
- Meer eigenaarschap
- Meer inspraak

_____
_____
_____
_____

Competentie

- Meer succeservaringen
- Meer feedback
- Meer oefenkansen

_____
_____
_____
_____

6 Wat vraagt dit van mij?

- Wat ga ik anders doen?
- Wat stop ik?
- Wat ga ik juist vaker doen?

_____
_____
_____
_____

7 Mijn eerstvolgende stap

Deze week ga ik:

_____
_____
_____
_____

8 Wat zie ik over twee weken terug?

Waaraan merk ik dat mijn aanpak werkt?

_____
_____
_____
_____

Pedagogisch handelen begint met kijken.
Naar de student, de situatie en naar jezelf.

Herinnering

Nieuwsgierigheid verandert gedrag. Verbinding verandert ontwikkeling. _____

GROEPSBRIL

8 sociaalpsychologische fenomenen die iedere docent zou moeten kennen.

Een praktische denkhulp voor het begrijpen van gedrag in groepen.

Waarom deze bril?

Veel gedrag in de klas ontstaat niet in het individu, maar in de interactie tussen mensen. Deze 8 fenomenen helpen je om verder te kijken dan het individuele gedrag en beter te begrijpen wat er in de groep gebeurt.

1 CONFORMITEIT

Mensen passen hun gedrag aan de groep aan.

Wat zie je?

- Studenten wachten af.
- Niemand steekt zijn hand op.
- De groep volgt enkele dominante studenten.

Vraag jezelf af

Welke norm lijkt hier te ontstaan?

Pedagogische interventie
Maak gewenst gedrag zichtbaar voordat ongewenst gedrag de norm wordt.

2 SOCIALE ONZEKERHEID

Nieuwe groepen zoeken naar veiligheid.

Wat zie je?

- Stilte.
- Voorzichtigheid.
- Weinig initiatief.

Vraag jezelf af

Is dit onwil of zoekt de groep nog houvast?

Pedagogische interventie
Maak verwachtingen expliciet en voorspelbaar.

3 SOCIALE VERGELIJKING

Studenten vergelijken zichzelf voortdurend met anderen.

Wat zie je?

- Studenten beginnen niet.
- Studenten twifelen aan zichzelf.
- Studenten kijken eerst naar anderen.

Vraag jezelf af

Wat denkt deze student over zijn of haar positie in de groep?

Pedagogische interventie
Vergelijk studenten minder met elkaar en meer met hun eigen ontwikkeling.

4 PLURALISTISCHE ONWETENDHEID

Iedereen denkt dat anderen iets anders denken.

Wat zie je?

- Niemand stelt vragen.
- Niemand geeft aan iets moeilijk te vinden.

Vraag jezelf af

Hoeveel studenten denken dit eigenlijk ook?

Pedagogische interventie
Laat studenten eerst individueel nadenken voordat je het plenair bespreekt.

5 ZELFPRESENTATIE

Mensen willen een bepaalde indruk achterlaten.

Wat zie je?

- Studenten doen alsof ze het begrijpen.
- Studenten vermijden fouten.
- Studenten stellen geen vragen.

Vraag jezelf af

Wat kost het deze student om zich kwetsbaar op te stellen?

Pedagogische interventie
Normaliseer fouten maken en twifelen.

6 SOCIALE BESMETTING

Gedrag verspreidt zich sneller dan we denken.

Wat zie je?

- Negativiteit slaat over.
- Enthousiasme ook.

Vraag jezelf af

Welk gedrag krijgt hier aandacht?

Pedagogische interventie
Versterk zichtbaar gedrag dat je vaker wilt zien.

7 GROEPSNORMEN

Groepen ontwikkelen ongeschreven regels.

Wat zie je?

- Terugkerende patronen.
- Iedereen weet hoe het hier gaat.

Vraag jezelf af

Welke ongeschreven regels leven hier?

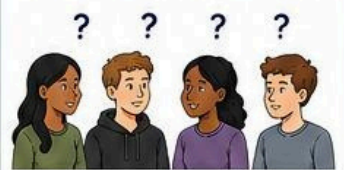

Pedagogische interventie
Bespreek samen welke groep jullie willen zijn.

8 GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID

(Diffusie van verantwoordelijkheid)

Als iedereen verantwoordelijk is, voelt niemand zich verantwoordelijk.

Wat zie je?

- Niemand begint.
- Taken blijven liggen.
- Studenten kijken naar elkaar.

Vraag jezelf af

Is duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is?

Pedagogische interventie
Maak verantwoordelijkheden concreet en zichtbaar.

DE PEDAGOGISCHE REFLECTIEVRAAG

Kijk ik naar een **INDIVIDUELE STUDENT?**

of

Kijk ik naar een **SOCIAAL PROCES IN DE GROEP?**

Niet al het gedrag ontstaat in het individu.

Soms vertelt een groep **meer dan één student.**

Observeer zonder oordeel.

Onderzoek welke sociale processen meespelen.

Kies een interventie die past bij de groep en de situatie.

Evalueer en pas aan. Groepen veranderen, normen ook.

Blijf nieuwsgierig en benader elke groep met vertrouwen.

GEDRAGSDUIDER

Anders kijken, beter begeleiden

Gedrag is informatie. Achter ieder gedrag zit een verhaal.
Gebruik deze duider om met meer begrip én effect te begeleiden.

Kijk voorbij
wat je ziet,
naar wat er
mogelijk speelt.

 WAT JE ZIET (gedrag)	 WAT KAN ER ONDER ZITTEN? (mogelijke oorzaak)	 WAT HELPT VAAK MEER? (helpende reactie)
 De student wacht op instructie Doet pas iets als jij precies zegt wat er moet gebeuren.	<ul style="list-style-type: none"> • Onzekerheid over wat goed is • Angst om fouten te maken • Gewoonte om passief te zijn • Onvoldoende overzicht	<ul style="list-style-type: none"> • Geef een kleine, duidelijke eerste stap • Denk hardop voor • Stel een open vraag om samen te starten • Bouw aan zelfstandigheid in kleine stappen
 De student zegt snel: "Ik weet het niet" Haakt af voordat er echt is nagedacht.	<ul style="list-style-type: none"> • Weinig vertrouwen in eigen denken • Eerdere negatieve ervaringen • Perfectionisme • Onvoldoende voorkennis	<ul style="list-style-type: none"> • Reageer niet direct met het antwoord • Stel verdiepende vragen • Help om al aanwezige kennis te activeren • Laat kleine denkstappen verwoorden
 De student schuift opdrachten steeds vooruit Begint (te) laat of stelt uit.	<ul style="list-style-type: none"> • Geen overzicht • Moeite met starten • Faalangst • Spanningen in privé of stage • Eerdere teleurstellingen	<ul style="list-style-type: none"> • Maak het kleiner en concreter • Maak samen een startmoment • Vier kleine stappen en successen • Help bij plannen en prioriteren
 De student neemt weinig initiatief in stage of BPV Kijkt de kat uit de boom.	<ul style="list-style-type: none"> • Onzeker over verwachtingen • Angst om fouten te maken • Onbekendheid met omgeving • Lage zelfeffectiviteit	<ul style="list-style-type: none"> • Bespreek verwachtingen concreet • Bied een veilige oefenruimte • Geef kleine initiatiefopdrachten • Benoem en bevestig initiatief
 De student lijkt ongemotiveerd of heeft 'geen zin' Doet minimaal wat moet.	<ul style="list-style-type: none"> • Geen betekenis ervaren • Overbelasting of stress • Te weinig succeservaringen • Motivatie voor iets anders	<ul style="list-style-type: none"> • Zoek samen naar betekenis • Verbind met talenten en interesses • Zorg voor haalbare doelen • Ervaar samen kleine successen
 De student maakt grapjes of leidt af Zoekt de clown uit of raakt snel afgeleid.	<ul style="list-style-type: none"> • Spanning of onzekerheid • Aandacht vragen • Onverwerkte emoties • Verveling	<ul style="list-style-type: none"> • Benoem gedrag, niet de persoon • Onderzoek wat eronder zit • Bied structuur en duidelijkheid • Geef positieve aandacht bij gewenst gedrag
 De student doet niets en zegt niets Is stil, onzichtbaar aanwezig.	<ul style="list-style-type: none"> • Onzekerheid • Bang om iets 'doms' te zeggen • Geen stem ervaren • Moeite met 🙋 vragen	<ul style="list-style-type: none"> • Nodig actief uit: "Wat denk jij?" • Geef tijd om te denken • Waardeer elke inbreng • Bouw aan een veilige groepscultuur

HOUD DIT IN GEDACHTEN

Gedrag is communicatie.
Het zegt iets, niet alles.

Nieuwsgierigheid vooraf.
Oordelen vertraagt, begrip brengt beweging.

Kleine stappen maken verschil.
Focus op wat al lukt.

Relatie is de basis.
Verbinding opent de weg naar ontwikkeling.

ZO GEBRUIK JE DEZE DUIDER

- 1 Observeer zonder oordeel.
- 2 Kies wat je ziet.
- 3 Kijk naar mogelijke oorzaken.
- 4 Kies één helpende reactie om uit te proberen.
- 5 Evalueer en pas aan.

Studio Umoya
Ontwikkelingsgericht begeleiden
in onderwijs en praktijk

Anders kijken.
Samen in beweging.

1 Contact maken

- Vragen**
- Hoe gaat het met je?
  - Hoe zit je hier vandaag?
  - Wat houdt je op dit moment bezig?
  - Waar ben je tevreden over?
  - Wat ging er de afgelopen periode goed?

- Doorvragen**
- Vertel eens meer.
  - Hoe merkte je dat?
  - Wat maakte dat prettig?
  - Wat betekende dat voor jou?

2 Verkennen

- Vragen**
- Waar loop je op dit moment tegenaan?
  - Wat vind je lastig?
  - Wanneer merk je dit vooral?
  - Wat zou je graag anders willen?
  - Kun je een voorbeeld geven?

- Doorvragen**
- Wat gebeurde er precies?
  - Wat dacht je toen?
  - Wat deed je daarna?
  - Wat was het effect?

3 Begrijpen

- Vragen**
- Wat maakt dit lastig voor jou?
  - Wat speelt er volgens jou mee?
  - Waar zit voor jou de grootste uitdaging?
  - Wat lukt al wel?
  - Wanneer gaat het beter?

- Doorvragen**
- Wat is dan anders?
  - Hoe verklaar je dat?
  - Wat helpt op zulke momenten?
  - Wat zegt dat volgens jou?

4 Betekenis

- Vragen**
- Waarom is dit belangrijk voor jou?
  - Waar wil je uiteindelijk naartoe?
  - Wat hoop je hiermee te bereiken?
  - Hoe past dit bij jouw toekomst?
  - Wat levert het je op als dit lukt?

- Doorvragen**
- Waarom is dat belangrijk?
  - Wat maakt dat de moeite waard?
  - Wat zegt dit over wat jij belangrijk vindt?

5 Vertrouwen

- Vragen**
- Waar ben je trots op?
  - Wat lukt je al?
  - Welke kwaliteiten helpen jou?
  - Wanneer lukte iets vergelijkbaars eerder?
  - Wat zegt dat over jou?

- Doorvragen**
- Hoe heb je dat toen aangepakt?
  - Wat deed jij waardoor het lukte?
  - Welke sterke kanten gebruikte je?

6 Invloed

- Vragen**
- Waar heb jij invloed op?
  - Wat kun je zelf doen?
  - Welke keuze wil je maken?
  - Wat ligt binnen jouw bereik?
  - Wat zou een eerste stap kunnen zijn?

- Doorvragen**
- Wat kun je vandaag al doen?
  - Wat heb je daarvoor nodig?
  - Hoe zeker ben je dat dit lukt?

7 Relatie

- Vragen**
- Wie helpt jou hierbij?
  - Bij wie kun je terecht?
  - Van wie leer je veel?
  - Wie begrijpt jouw situatie goed?
  - Welke steun zou prettig zijn?

- Doorvragen**
- Wat zou die persoon kunnen doen?
  - Heb je dat al besproken?
  - Wat houdt je tegen?

8 Energie

- Vragen**
- Hoeveel energie heb je op dit moment?
  - Waar krijg je energie van?
  - Wat kost je veel energie?
  - Hoe merk je dat je moe bent?
  - Wat helpt jou om op te laden?

- Doorvragen**
- Wat zou je hierin willen veranderen?
  - Wat zou al een klein verschil maken?
  - Wat heb je nu nodig?

9 Vooruitkijken

- Vragen**
- Wat wil je bereiken?
  - Wat zou een mooie volgende stap zijn?
  - Wat wil je als eerste aanpakken?
  - Waar begin je mee?
  - Wat maakt die stap haalbaar?

- Doorvragen**
- Hoe concreet kun je dat maken?
  - Wanneer ga je dat doen?
  - Wat kan helpen om vol te houden?

10 Afronden

- Vragen**
- Wat neem je mee uit dit gesprek?
  - Welk inzicht was belangrijk?
  - Wat ga je hiermee doen?
  - Wat wil je onthouden?
  - Waar spreken we elkaar weer over?

- Doorvragen**
- Hoe weet je straks dat je vooruitgaat?
  - Wat wordt jouw eerste actie?
  - Wat wil je dat ik van jou onthoud?

Niet oplossen. Niet invullen. Niet overtuigen.

Eerst begrijpen. Dan samen kijken welke volgende stap mogelijk is.

Gesprekswaaijer

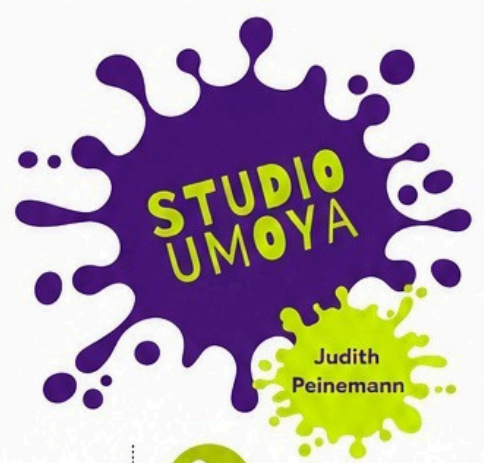
Ontwikkelingsgericht begeleiden

Voor docenten, SLB'ers en praktijkopleiders

- Gebruik deze waaijer als denkhulp.
- Je hoeft niet alle vragen te stellen. Kies de vragen die passen bij de student en het gesprek.

UITVAL OF AFSTAND?

Een pedagogische denkhulp voor docenten, SLB'ers en praktijkopleiders

Kijk eerst zonder oordeel

Stel onderzoeksvragen in plaats van waarom-vragen

Ga het gesprek aan met de student

Zoek samen naar een passende volgende stap

1

SIGNAAL

De student is steeds minder aanwezig

WAT ZIE JE?

- De student meldt zich vaker af.
- De student komt vaker te laat.
- De student mist lessen of BPV-dagen.
- De aanwezigheid neemt geleidelijk af.

WAT WETEN WE ZEKER?

- Welke aanwezigheidscijfers zien we?
- Sinds wanneer speelt dit?
- Zien meerdere collega's hetzelfde?
- Is er sprake van een patroon of een incident?

WAT WETEN WE NOG NIET?

- Wat maakt dat de student minder aanwezig is?
- Hoe ervaart de student de opleiding op dit moment?
- Waar lukt aanwezigheid nog wel?
- Welke gesprekken zijn hierover al gevoerd?

VRAGEN DIE HET GESPREK OPENEN

- Hoe gaat het op dit moment met naar school komen?
- Wat maakt dat het soms wel lukt en soms niet?
- Wanneer ging het beter?
- Wat helpt jou om toch aan te sluiten?
- Wat zou een eerste kleine stap kunnen zijn?

REFLECTIEVRAAG VOOR BEGELEIDERS

Welke aannames maak ik op basis van deze afwezigheid?

2

SIGNAAL

De student levert opdrachten niet meer in

WAT ZIE JE?

- Opdrachten blijven openstaan.
- Deadlines worden gemist.
- Werk wordt niet afgemaakt.

WAT WETEN WE ZEKER?

- Welke opdrachten ontbreken?
- Sinds wanneer gebeurt dit?
- Is dit nieuw gedrag of speelt dit al langer?

WAT WETEN WE NOG NIET?

- Begrijpt de student wat er wordt verwacht?
- Weet de student hoe hij of zij kan beginnen?
- Is de opdracht haalbaar?
- Ziet de student het nut van de opdracht?

VRAGEN DIE HET GESPREK OPENEN

- Hoe kijk jij zelf naar deze opdrachten?
- Wat maakt het lastig om te beginnen?
- Waar liep je vast?
- Welke stap lukt op dit moment wel?
- Wat heb je nodig om verder te kunnen?

REFLECTIEVRAAG VOOR BEGELEIDERS

Ben ik vooral aan het controleren of nog aan het onderzoeken?

3

SIGNAAL

De student trekt zich terug uit de groep

WAT ZIE JE?

- Minder contact met medestudenten.
- Weinig deelname aan gesprekken.
- Afzondering tijdens groepsactiviteiten.

WAT WETEN WE ZEKER?

- Wat zien verschillende collega's?
- Sinds wanneer zien we dit?
- In welke situaties gebeurt dit vooral?

WAT WETEN WE NOG NIET?

- Hoe ervaart de student de groep?
- Voelt de student zich onderdeel van de klas?
- Zijn er gebeurtenissen geweest die hier invloed op hebben gehad?

VRAGEN DIE HET GESPREK OPENEN

- Hoe is het voor jou in deze groep?
- Wanneer voel jij je prettig in een groep?
- Zijn er momenten waarop het makkelijker gaat?
- Wat helpt jou om mee te doen?

REFLECTIEVRAAG VOOR BEGELEIDERS

Zie ik teruggetrokken gedrag of trek ik al conclusies over motivatie?

4

SIGNAAL

De student spreekt niet meer over de toekomst

WAT ZIE JE?

- De student toont weinig enthousiasme voor de opleiding of het beroep.
- Toekomstgesprekken blijven oppervlakkig.
- De student zegt vaak: "Ik weet het niet."

WAT WETEN WE ZEKER?

- Wat zegt de student zelf?
- Welke uitspraken horen we terug?
- Sinds wanneer horen we dit?

WAT WETEN WE NOG NIET?

- Welke twijfels spelen er?
- Welke ervaringen hebben invloed gehad?
- Waar wordt de student nog wel enthousiast van?

VRAGEN DIE HET GESPREK OPENEN

- Waar kijk je op dit moment naar uit?
- Wat geeft je energie?
- Wat zou je graag willen ontdekken?
- Welke mogelijkheden zie je zelf nog?

REFLECTIEVRAAG VOOR BEGELEIDERS

Verwacht ik al een duidelijke toekomstvisie, of is deze student nog aan het verkennen?

DEZE DENKHULP IS GEEN INSTRUMENT OM UITVAL TE VOORSPELLEN.

Deze denkhulp helpt om zorgvuldig te kijken, aannames te onderzoeken en tijdig het gesprek aan te gaan wanneer een student afstand lijkt te nemen van leren, de opleiding of de groep.

Want achter een signaal zit niet altijd een verklaring.

Maar vrijwel altijd een gesprek dat nog gevoerd moet worden.

INTERVENTIEKAART

ONTWIKKELINGSGERICHT BEGELEIDEN

Van signaal naar groei

VOOR PRAKTIJKOPLEIDERS, WERKBEGELEIDERS EN DOCENTEN

STAP 1

KIJK

Welk gedrag zie ik?

STAP 2

ONDERZOEK

Wat zou hierachter kunnen zitten?

STAP 3

BESPREEK

Welke vraag helpt de student verder?

STAP 4

BEGELEID

Welke kleine stap spreken we af?

Onthoud
GEDRAG IS EEN SIGNAAL,
GEEN CONCLUSIE.

Niet:

"Deze student is ongemotiveerd."

Wel:

"Deze student laat op dit moment gedrag zien dat ik nog niet begrijp."

SIGNAAL	MOGELIJK SPEELT MEE	COACHVRAAG	KLEINE INTERVENTIE
Student wacht steeds af	<ul style="list-style-type: none"> Onzekerheid Faalangst Onduidelijkheid 	"Waar twijfel je over?"	Laat de student één taak zelfstandig uitvoeren.
Student komt afspraken niet na	<ul style="list-style-type: none"> Overbelasting Planningsproblemen Gebrek aan overzicht 	"Wat maakt het lastig om deze afspraken na te komen?"	Maak samen één concrete eerstvolgende stap.
Student vraagt geen hulp	<ul style="list-style-type: none"> Schaamte Perfectionisme Onzekerheid 	"Wanneer weet jij dat het tijd is om hulp te vragen?"	Spreek een vast hulppunt af.
Student reageert defensief op feedback	<ul style="list-style-type: none"> Angst om fouten te maken Onveiligheid Eerdere negatieve ervaringen 	"Wat hoor jij in mijn feedback?"	Laat de student eerst samenvatten wat hij of zij gehoord heeft.
Student toont weinig initiatief	<ul style="list-style-type: none"> Afhankelijkheid Lage zelfeffectiviteit Onduidelijke verwachtingen 	"Welke stap zou jij zelf kunnen zetten?"	Geef keuze uit twee mogelijkheden.
Student is vaak afwezig	<ul style="list-style-type: none"> Privéomstandigheden Stress Verminderde motivatie 	"Wat maakt aanwezig zijn op dit moment lastig?"	Breng eerst de oorzaak in beeld voordat je oplossingen bespreekt.
Student ziet geen probleem terwijl resultaten achterblijven	<ul style="list-style-type: none"> Onvoldoende zelfinzicht Onrealistische verwachtingen Gebrek aan overzicht 	"Waar baseer jij op dat je op schema ligt?"	Vergelijk samen de huidige situatie met de opleidingseisen.
Student durft geen fouten te maken	<ul style="list-style-type: none"> Perfectionisme Angst voor beoordeling Lage succesverwachting 	"Wat zou er gebeuren als dit niet meteen goed gaat?"	Normaliseer fouten als onderdeel van leren.
Student trekt zich terug	<ul style="list-style-type: none"> Onzekerheid Vermoeidheid Gebrek aan verbinding 	"Hoe gaat het eigenlijk met je?"	Investeer eerst in contact voordat je stuurt op prestaties.
Student heeft veel begeleiding nodig	<ul style="list-style-type: none"> Onzekerheid Onvoldoende ervaring Gewenning aan sturing 	"Wat kun je hiervan al zelfstandig?"	Bouw ondersteuning stap voor stap af.

Kijk eerst naar de betekenis van gedrag

Wat zie ik precies?

Wat weet ik nog niet?

Welke verklaring heb ik misschien te snel bedacht?

Welke vraag kan helpen om verder te kijken?

ONTWIKKELINGSGERICHT BEGELEIDEN BEGINT NIET MET OPLOSSEN. HET BEGINT MET BEGRIPPEN.

Judith Peinemann

ZWEET OP DE JUISTE RUG

Coachkaart voor begeleiders

Goed begeleiden is niet overnemen.
Help studenten hun eigen spieren te gebruiken,
zodat zij kunnen groeien in eigenaarschap en leerenergie.

JOUW ROL ALS BEGELEIDER

Ik kijk, luister en begrijp.
Eerst begrijpen, dan begeleiden.

Ik geloof in het leervermogen van de student.
Studenten kunnen meer dan ze zelf denken.

Ik steun zonder over te nemen.
Ik bied richting, geen oplossingen.

ZWEET OP DE VERKEERDE RUG (jij neemt het over)

ZWEET OP DE JUISTE RUG (de student neemt eigenaarschap)

Jij lost het op

Je neemt het probleem, de taak of de planning over van de student. →

Jij stelt de juiste vragen

Help de student zelf nadenken en kiezen.
"Wat heb jij nodig om een volgende stap te zetten?"

Jij redt de situatie

Je vangt meteen op om stress, consequenties of ongemak te voorkomen. →

Jij laat ervaren en reflecteren

Geef ruimte om te ervaren, ook als het schuurt.
Daar groeit inzicht en verantwoordelijkheid.

Jij bewaakt en controleert

Je houdt strakke regie en checkt alles voor de student. →

Jij biedt kaders en vertrouwen

Duidelijke afspraken en verwachtingen geven steun en vrijheid tegelijk.

Jij geeft het antwoord

Je vertelt wat de student moet doen.
Handig op korte termijn, remmend op lange termijn. →

Jij stimuleert eigen oplossingen

Daag uit, geef voorbeelden, denk mee, maar laat de keuze bij de student.

Jij draagt de verantwoordelijkheid

Het is jouw doel, jouw planning, jouw resultaat. →

Jij maakt eigenaarschap zichtbaar

Benoem wat de student zelf doet en bereikt.
"Wat jij hier laat zien, is jouw keuze."

HERKEN JE DIT?

Dan zweet jij (onbewust) mee op de verkeerde rug:

- ✓ Je voelt de druk om het goed te laten gaan.
- ✓ Je hebt weinig tijd en neemt het over.
- ✓ Je gelooft niet dat de student het zelf kan.
- ✓ Je wilt fouten of gedoe voorkomen.
- ✓ Je bent moe van steeds hetzelfde gesprek.

Herkenning is de eerste stap naar anders begeleiden.

WAT HELPT JE OM ANDERS TE DOEN?

Vertrouw op het proces
Groei kost tijd en is niet lineair.

Neem een stap terug
Ruimte geven is ook begeleiden.

Stel krachtige vragen
Vragen openen, antwoorden sluiten.

Maak het samen
Jij loopt mee, de student loopt zelf.

Vier kleine stappen
Vooruitgang zit in kleine keuzes.

CHECK VOOR JEZELF

Vraag jezelf regelmatig af:

- ✓ Wiens doel is dit?
- ✓ Wie heeft de regie?
- ✓ Wie draagt de meeste inspanning?
- ✓ Wie leert hier het meest?

Als de student het meeste zweet, zit je op de juiste plek.

WAT HELPENDE ZINNEN VOOR JE BEGELEIDING?

Wat wil jij bereiken?

Wat heb jij nodig?

Wat is een kleine stap die jij kunt zetten?

Wat heb je al zelf geprobeerd?

Wat heb jij geleerd?

Kleine vragen, grote impact.

ONTHOUD

Jouw taak is niet om het over te nemen, maar om het mogelijk te maken dat de student het zelf gaat doen.
Begeleiden is loslaten met betrokkenheid.

Studio Umoya
Ontwikkelingsgericht begeleiden in onderwijs en praktijk

Anders kijken.
Samen in beweging.

DE OVERNEEMCHECK

Neem ik het probleem over
of help ik de student **leren**?

DE KERNVRAAG

Wat leert de student
van wat ik nu doe?

Gebruik deze
check voordat
je een oplossing
geeft.

Situatie: _____

	Wie heeft het probleem?	☐ De student	☐ Ik als docent	☐ We allebei
	Wie denkt er nu het hardst?	☐ De student	☐ Ik	
	Wie zoekt de oplossing?	☐ De student	☐ Ik	
	Wie maakt het plan?	☐ De student	☐ Ik	
	Wie neemt verantwoordelijkheid voor de volgende stap?	☐ De student	☐ Ik	

♥ De leerling
groeit wanneer
jij loslaat en
goede vragen stelt.

MEESTAL "IK"?

Dan loop je het risico
het probleem over
te nemen.

GEMENGD?

Dan begeleid je
gedeeltelijk, maar neem
je mogelijk nog veel
verantwoordelijkheid over.

MEESTAL "DE STUDENT"?

Dan vergroot je
eigenaarschap en
zelfsturing.

IN PLAATS VAN...

- ~~✗~~ "Ik zal het even uitleggen."
- ~~✗~~ "Laat mij maar een planning maken."
- ~~✗~~ "Ik los het wel op."

STEL DEZE VRAGEN:

- Wat heb je al geprobeerd?
- Waar loop je precies vast?
- Wat wordt jouw volgende stap?
- Wat heb je nodig om verder te komen?
- Wie kan jou daarbij helpen?

PEDAGOGISCHE SPIEGEL

Wanneer ik het probleem oplos,
leert de student:

- ~~✗~~ Afhankelijk worden
- ~~✗~~ Afwachten
- ~~✗~~ Dat iemand anders het overneemt

Wanneer ik onderzoekende vragen stel,
leert de student:

- Nadenken
- Kiezen
- Verantwoordelijkheid nemen
- Zelf problemen oplossen

Jouw rol is **niet** om de weg voor de student vrij te maken,
maar om de student te leren **zelf de weg** te vinden.

Judith Peinemann
ONDERWIJSKUNDIG PEDAGOOG

GESPREKSNAVIGATOR

Welke vraag heeft deze student nodig?

Niet elk gedrag vraagt om dezelfde begeleiding.
Gebruik deze navigator voordat je het gesprek aangaat.

1. Kijk naar het gedrag
Wat zie je feitelijk gebeuren?

2. Kies de ingang
Welke behoefte speelt hier?

3. Stel de juiste vraag
Open het gesprek.

RICHTING

Als een student niet weet waar hij naartoe werkt.

SIGNALLEN

- "Ik zie wel waar ik uitkom."
- "Waarom moeten we dit eigenlijk doen?"
- Weinig toekomstbeeld
- Geen duidelijke doelen
- Afwachtende houding

MOGELIJKE VRAGEN

- Waar wil jij eigenlijk naartoe?
- Wat wil je bereiken met deze opleiding?
- Wat is voor jou belangrijk?
- Wat wil je later kunnen?

Deze student heeft vooral richting nodig.

EIGENAARSCHAP

Als een student steeds naar anderen kijkt.

SIGNALLEN

- Veel excuses
- Wachten tot iemand anders iets doet
- Opgavetaken uitstellen
- Problemen buiten zichzelf leggen
- Vaak afhankelijk van docent of begeleider

MOGELIJKE VRAGEN

- Wat is jouw aandeel hierin?
- Wat heb jij zelf in de hand?
- Welke keuze maak jij nu?
- Wat wordt jouw volgende stap?

Deze student heeft vooral invloed en verantwoordelijkheid nodig.

ZELFVERTROUWEN

Als een student twijfelt aan zichzelf.

SIGNALLEN

- "Ik kan dit niet."
- Vermijdt uitdagingen
- Bang om fouten te maken
- Snel opgeven
- Veel bevestiging nodig

MOGELIJKE VRAGEN

- Wat lukt je al wel?
- Waar ben je trots op?
- Wanneer is dit eerder gelukt?
- Wat zegt dat over jou?

Deze student heeft succeservaringen nodig.

LEERENERGIE

Als een student weinig in beweging komt.

SIGNALLEN

- Passief gedrag
- Weinig initiatief
- Vermoeidheid
- Afhaken
- Weinig betrokkenheid

MOGELIJKE VRAGEN

- Waar krijg jij energie van?
- Waar loop je op leeg?
- Wanneer ben je gemotiveerd?
- Wat maakt dit voor jou belangrijk?

Deze student heeft eerst energie nodig voordat hij in beweging komt.

REFLECTIE

Als een student iets heeft meegemaakt of afgerond.

SIGNALLEN

- Dezelfde fouten blijven terugkomen
- Weinig inzicht in eigen gedrag
- Moeite met feedback
- Leert weinig van ervaringen

MOGELIJKE VRAGEN

- Wat heb je hiervan geleerd?
- Wat zou je volgende keer anders doen?
- Wat heb je nodig?
- Wie kan je helpen?

Deze student heeft betekenisvolle reflectie nodig.

DE PEDAGOGISCHE SPIEGEL

Vraag jezelf eerst af:
Wat zie ik feitelijk gebeuren?

En daarna:
Welke aanname doe ik nu?

Gedrag dat lijkt op een motivatieprobleem kan ook wijzen op:

gebrek aan richting   weinig eigenaarschap   laag zelfvertrouwen   weinig leerenergie   beperkte reflectievaardigheden

DE KERNVRAAG

Welke vraag heeft deze student nu nodig om een volgende stap te zetten?

Begin niet met oplossingen, maar met nieuwsgierigheid.
Jouw vraag opent de deur. De student zet de stap.

Judith Peinemann
ONDERWIJSKUNDIG PEDAGOOG

PEDAGOGISCHE EHBO

Voor momenten waarop een student vastloopt

➤ Van signaal naar betekenis, van betekenis naar begeleiding. ⚡

E = EERST OBSERVEREN

Kijk eerst naar wat je daadwerkelijk ziet.

Vragen:

- Welk gedrag valt mij op?
- Wat gebeurt er precies?
- Wat zijn feiten en wat zijn mijn interpretaties?

Observeren zonder oordeel is de basis.

H = HERKEN JE AANNAMES

Gedrag roept vaak direct een verhaal op in ons hoofd. Sta eerst stil bij jouw aannames.

Vragen:

- Welke conclusie trek ik nu automatisch?
- Wat denk ik dat hier speelt?
- Waar baseer ik dat op?
- Wat weet ik nog niet?

Is dit een feit of mijn interpretatie? Blijf nieuwsgierig.

B = BESPREKEN

Onderzoek samen wat er speelt.

Vragen & voorbeelden:

- "Ik zie dat je de laatste tijd stiller bent. Hoe komt dat?"
- "Wat maakt dit voor jou lastig?"
- "Waar loop je precies tegenaan?"
- "Wat lukt al wel?"

Luister langer dan je gewend bent. Echt luisteren is goud waard.

O = ONTWIKKELING STIMULEREN

Kies niet voor de snelste oplossing, maar voor de meest leerzame volgende stap.

Vragen:

- Wat is een haalbare volgende stap?
- Wat heb jij nodig om die stap te zetten?
- Hoe weet je dat je vooruitgaat?
- Wanneer kijken we hier opnieuw naar?

Kleine stappen, grote ontwikkeling. Samen vooruit.

VALKUILEN

Te snel adviseren

Overnemen van verantwoordelijkheid

Gedrag persoonlijk maken

Oordelen

Conclusies trekken zonder onderzoek

WAT HELPT WEL?

Observeren zonder oordeel

Nieuwsgierig blijven

Samen betekenis geven

Eigenaarschap stimuleren

Kleine ontwikkelstappen kiezen

Judith Peinemann

ONDERWIJSKUNDIG PEDAGOOG

GESPRESKSHULP

VRAGEN EN DOORVRAGEN VOOR GESPREKKEN MET STUDENTEN

EEN HULPMIDDEL

Deze gesprekshulp is een hulpmiddel voor gesprekken met studenten.

Gebruik de vragen flexibel en passend bij de situatie.

Het doel is niet om oplossingen aan te dragen, maar om studenten te helpen hun eigen gedachten, mogelijkheden en motivatie te verkennen.

1 WANNEER EEN STUDENT ZEGT: "IK WEET HET NIET"

STARTVRAGEN

- Wat gaat er op dit moment door je heen?
- Waar denk je als eerste aan?
- Wat maakt dat je het niet weet?
- Als je toch iets zou moeten noemen, wat zou dat zijn?
- Wat vind je lastig aan deze vraag?

DOORVRAGEN

- Kun je daar iets meer over vertellen?
- Wat bedoel je precies?
- Wanneer merk je dat?
- Heb je daar een voorbeeld van?
- Wat maakt dat belangrijk voor jou?

2 WANNEER EEN STUDENT VASTLOOPT

STARTVRAGEN

- Waar loop je precies tegenaan?
- Wat maakt dit lastig voor je?
- Wat heb je al geprobeerd?
- Wat lukt al wel?
- Wanneer gaat het iets beter?

DOORVRAGEN

- Wat deed je toen anders?
- Wat hielp daarbij?
- Wat zegt dat over wat voor jou werkt?
- Wat zou een kleine volgende stap kunnen zijn?
- Wat heb je nodig om die stap te zetten?

3 WANNEER LEERENERGIE LIJKT TE ONTBREKEN

STARTVRAGEN - JOUW LEERENERGIEKOMPAS

DOORVRAGEN

- Welke van deze punten speelt volgens jou het meest?
- Wat zou nu het meeste verschil maken?
- Waar wil je als eerste naar kijken?
- Wat heb jij nodig om verder te komen?

4 WANNEER EEN STUDENT WEINIG INITIATIEF LAAT ZIEN

STARTVRAGEN

- Hoe kijk jij zelf naar deze situatie?
- Wat verwacht je van jezelf?
- Wat zou jij hierin zelf kunnen doen?
- Welke invloed heb jij hierop?
- Wat zou een eerste stap kunnen zijn?

DOORVRAGEN

- Wat houdt je nu tegen?
- Wat zou helpen om te beginnen?
- Wat heb je eerder gedaan in een vergelijkbare situatie?
- Wat werkte toen?
- Wat zou je morgen anders kunnen doen?

5 WANNEER EEN STUDENT ONZEKER IS

STARTVRAGEN

- Waar twijfel je over?
- Wat maakt dat spannend?
- Wat gaat er door je heen als je eraan denkt?
- Wat zou je graag willen kunnen?
- Wat lukt al wel?

DOORVRAGEN

- Hoe weet je dat?
- Wat zegt dat over jou?
- Wanneer is het eerder gelukt?
- Wat deed je toen?
- Welke kwaliteiten heb je daarbij ingezet?

6 VERSTERKEN VAN VERANDERBEREIDHEID

START VRAGEN

- Wat zou je graag anders willen?
- Wat maakt dat belangrijk voor je?
- Wat zou het je opleveren?
- Wat zou er beter gaan als dit lukt?
- Waar hoop je op?

DOORVRAGEN

- Waarom is dat geen 1 maar bijvoorbeeld een 5?
- Wat maakt dat je al zo ver bent?
- Wat zou nodig zijn om één punt hoger te komen?
- Wat zou een eerste kleine stap kunnen zijn?
- Wanneer zou je daarmee kunnen beginnen?

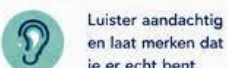
AFRONDEN

- Wat neem je mee uit dit gesprek?
- Wat heeft je aan het denken gezet?
- Wat wil je als eerste gaan doen?
- Welke stap ga je zetten?
- Hoe weet je dat je vooruitgaat?
- Wat spreken we met elkaar af?

GOED OM TE ONTHOUDEN

Wees nieuwsgierig en stel vragen vanuit oprechte interesse. Het doel is niet om te overtuigen, maar om samen te onderzoeken wat voor de student belangrijk is en welke stap hij of zij zelf wil zetten.

HANDIGE TIPS

Luister aandachtig en laat merken dat je er echt bent.

Geef ruimte, ook stiltes helpen de student nadenken.

Sluit aan bij de taal en beleveniswereld van de student.

Ga uit van wat de student al kan en al heeft gedaan.

Bekrachtig kleine stappen en inzet.

INTERVENTIEKAART VO

ONTWIKKELINGSGERICHT BEGELEIDEN IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Van gedrag naar begrip

1

STELT WERK UIT

Wat zie ik?

Leerling begint niet of te laat.

Wat kan er spelen?

Onzekerheid, faalangst, gebrek aan overzicht.

Vraag eerst

"Wat maakt het lastig om te beginnen?"

Doe daarna

Maak samen een eerste kleine stap.

2

VRAAGT GEEN HULP

Wat zie ik?

Leerling blijft vastlopen maar vraagt niets.

Wat kan er spelen?

Schaamte, onzekerheid, eerdere negatieve ervaringen.

Vraag eerst

"Wanneer zou je merken dat het tijd is om hulp te vragen?"

Doe daarna

Spreek een vast contactmoment af.

3

REAGEERT AFWIJZEND OP FEEDBACK

Wat zie ik?

Leerling verdedigt zich of trekt zich terug na feedback.

Wat kan er spelen?

Angst om fouten te maken, onzekerheid.

Vraag eerst

"Wat hoor jij in deze feedback?"

Doe daarna

Laat de leerling eerst samenvatten wat hij of zij hoort.

4

TOONT WEINIG INZET IN DE LES

Wat zie ik?

Leerling doet weinig mee of levert weinig aan.

Wat kan er spelen?

Gebrek aan betekenis, weinig eigenaarschap, negatieve ervaringen.

Vraag eerst

"Wat zou dit voor jou meer de moeite waard maken?"

Doe daarna

Geef keuze binnen de opdracht.

5

LEVERT OPDRACHTEN NIET IN

Wat zie ik?

Opdrachten worden niet of niet op tijd ingeleverd.

Wat kan er spelen?

Overbelasting, planningstekort, onduidelijkheid.

Vraag eerst

"Wat heb je nodig om dit af te ronden?"

Doe daarna

Help de leerling een haalbaar plan maken.

6

IS VAAK AFGELEID

Wat zie ik?

Leerling is makkelijk afgeleid of onrustig.

Wat kan er spelen?

Vermoeidheid, stress, concentratieproblemen.

Vraag eerst

"Wat maakt het lastig om je aandacht erbij te houden?"

Doe daarna

Onderzoek samen één concrete aanpassing.

7

HAALT RESULTATEN ONDER NIVEAU

Wat zie ik?

Cijfers of prestaties zijn lager dan verwacht.

Wat kan er spelen?

Onvoldoende studievaardigheden, gebrek aan overzicht.

Vraag eerst

"Waar loop je precies vast?"

Doe daarna

Maak het leerproces zichtbaar in kleine stappen.

8

VERMIJDT UITDAGENDE TAKEN

Wat zie ik?

Leerling kiest alleen makkelijke taken of wijkt uitdaging.

Wat kan er spelen?

Angst om te falen, weinig zelfvertrouwen, negatieve ervaringen uit het verleden.

Vraag eerst

"Wat zou er gebeuren als je het toch probeert?"

Doe daarna

Benadruk inspanning en groei in plaats van resultaat.

9

TREKT ZICH TERUG

Wat zie ik?

Leerling is stil, isoleert zich of onttrekt zich aan groepen.

Wat kan er spelen?

Onzekerheid, verminderd welbevinden, gevoel er niet bij te horen.

Vraag eerst

"Hoe gaat het eigenlijk met je?"

Doe daarna

Investeer eerst in contact voordat je over prestaties praat.

10

HEEFT VEEL BEVESTIGING NODIG

Wat zie ik?

Leerling zoekt steeds bevestiging van anderen.

Wat kan er spelen?

Onzekerheid, afhankelijkheid van anderen.

Vraag eerst

"Wat denk je zelf dat een goede volgende stap is?"

Doe daarna

Bouw ondersteuning geleidelijk af.

ONTHOUD GEDRAG IS EEN SIGNAAL, GEEN CONCLUSIE.

- ❌ NIET: "Deze leerling is ongemotiveerd."
- ✅ WEL: "Deze leerling laat gedrag zien dat ik nog niet begrijp."

Wat zie ik precies?

Wat weet ik nog niet?

Welke verklaring heb ik misschien te snel bedacht?

Welke vraag kan helpen om verder te kijken?

WAT HEB IK NU NODIG OM VERDER TE KOMEN?

Kies wat op dit moment het beste bij jou past.

Richting

Ik heb behoefte aan duidelijkheid.

Wat wordt er van mij verwacht?
Wat is mijn volgende stap?

Vertrouwen

Ik heb behoefte aan een succeservaring.

Ik wil ervaren dat ik dit kan.

Verbinding

Ik heb behoefte aan contact.

Ik wil me gezien, gehoord en betrokken voelen.

Uitdaging

Ik heb behoefte aan iets dat mij prikkelt.

Ik wil verder groeien en nieuwe dingen proberen.

MIJN KEUZE VANDAAG:

 Richting

 Vertrouwen

 Verbinding

 Uitdaging

WAT ZOU MIJ HELPEN?

.....
.....
.....
.....

Klein begint ook gewoon.

BESPREEK SAMEN

 Waarom heb je hiervoor gekozen?

 Wat merk je daarvan?

 Wat zou jou helpen om verder te komen?

 Welke eerste stap kun je zetten?

Iedereen heeft iets anders nodig om te leren en te groeien.

Wat heb jij vandaag nodig?

Ontwikkelfundament®

Methodiek voor ontwikkelingsgerichte begeleiding

Het Ontwikkelfundament® bestaat uit vier samenhangende bouwstenen die samen zorgen voor een doorlopende ontwikkelcyclus.

BOUWSTEEN 2: ONTWIKKELDIALOOG

Binnen deze bouwsteen werken we met een vaste ontwikkelcyclus in vijf stappen.

Deze cyclus geeft richting aan elk gesprek en zorgt voor diepgang, eigenaarschap en een duidelijke volgende stap.

1 Richting bepalen

Waar werkt de student naartoe?
Welke verwachtingen, doelen en professionele ontwikkeling staan centraal?

2 Positie bepalen

Waar staat de student nu?
Welke kwaliteiten, uitdagingen en ervaringen zijn zichtbaar?

3 Ontwikkeldialoog voeren

Student en begeleider onderzoeken samen wat de ontwikkeling bevordert. Hierbij werken we met feed up, feedback en feed forward.

FEED UP → FEEDBACK → FEED FORWARD

4 Ontwikkeluitdaging formuleren

De student kiest een concrete volgende stap die direct gekoppeld is aan gedrag of handelen in de praktijk.

5 Reflecteren en bijstellen

De student kijkt terug op ervaringen, maakt ontwikkeling zichtbaar en bepaalt de volgende groeistap.

Een doorlopende ontwikkelcyclus

De vijf stappen vormen samen een doorlopende cyclus. Elk gesprek bouwt voort op het vorige en brengt student en begeleider steeds een stap verder in ontwikkeling.

Dit levert het op

Duidelijke richting

Student en begeleider hebben samen helder waar de ontwikkeling naartoe gaat.

Inzicht in het nu

Er is een eerlijk en realistisch beeld van de huidige situatie.

Gerichte gesprekken

Gesprekken zijn verdiepend, constructief en sturen op groei.

Concreet en haalbaar

Er is een duidelijke volgende stap met eigenaarschap.

Reflectie en groei

Leren van ervaringen en continu verbeteren.

Samen sterker in ontwikkeling

Door deze vaste gespreksstructuur creëren we eenduidigheid tussen school en praktijk, meer eigenaarschap bij studenten en zichtbare groei in de praktijk.

Eén gesprek met impact.

MICROVragen

Gesprekshulp voor meer eigenaarschap

★ DE GOUDEN VRAAG

Wat wil ik dat deze student hiervan leert?

1. STUDENT IS VAAK AFWEZIG

Probeer te vragen:

- Wat maakt dat het je nu niet lukt om aanwezig te zijn?
- Wat betekent dit voor jouw ontwikkeling?
- Wat heb jij nodig om volgende week wel aanwezig te zijn?
- Welke stap ga jij daarin zetten?
- Waar heb jij invloed op?

2. STUDENT OVERSCHAT ZICHZELF

Probeer te vragen:

- Hoeveel uur werk schat je dat nog is?
- Welke onderdelen moeten nog af?
- Hoe ben je tot die inschatting gekomen?
- Zullen we het samen uitsplitsen?
- Wat zou een realistische planning zijn?

3. STUDENT KOMT STEEDS MET EXCUSES

Probeer te vragen:

- Wat maakt dat dit je opnieuw overkomt?
- Wat heb je hiervan geleerd?
- Wat ga je de volgende keer anders doen?
- Wat ligt binnen jouw invloed?

4. STUDENT VERWACHT DAT ANDEREN HET OPLOSSEN

Probeer te vragen:

- Wat zou jij zelf kunnen doen?
- Welke stap heb jij al gezet?
- Wat verwacht je van mij?
- Wat kun je eerst zelf proberen?
- Wanneer weet je dat je het zelf hebt opgelost?

5. STUDENT STELT UIT

Probeer te vragen:

- Wat maakt beginnen lastig?
- Wat is de kleinste stap die je vandaag kunt zetten?
- Wanneer ga je dat doen?
- Hoe ga je jezelf eraan herinneren?

6. STUDENT NEEMT GEEN VERANTWOORDELIJKHEID

Probeer te vragen:

- Welk deel van deze situatie is van jou?
- Waar heb jij invloed op?
- Welke keuze maak jij nu?
- Wat ga jij doen voordat we elkaar weer spreken?

7. STUDENT REFLECTEERT OPPERVLAKKIG

Probeer te vragen:

- Waar baseer je dat op?
- Welk voorbeeld laat dat zien?
- Wat ging minder goed?
- Wat heb je daarvan geleerd?
- Wat neem je mee naar de volgende keer?

8. ALGEMEEN BIJ ELK GESPREK

Probeer te vragen:

- Wat speelt er precies?
- Wat is voor jou op dit moment het belangrijkste?
- Wat heb je zelf al bedacht of geprobeerd?
- Welke mogelijkheden zie jij?
- Wat is jouw volgende stap?

ALS JE MERKT DAT JE GAAT OVERNEMEN...

- ✓ Welke vraag kan ik stellen in plaats van een oplossing geven?
- ✓ Wat wil ik dat deze student hiervan leert?
- ✓ Van wie is dit probleem eigenlijk?
- ✓ Wat kan de student zelf doen of ontdekken?

NIET DIRECT ZEGGEN:

- ✗ "Dan moet je..."
- ✗ "Ik zou gewoon..."
- ✗ "Weet je wat jij moet doen?"

EERST VRAGEN:

- ✓ "Wat denk jij zelf?"
- ✓ "Welke mogelijkheden zie jij?"
- ✓ "Wat wordt jouw volgende stap?"

DOEL VAN JE VRAGEN = DE STUDENT IN BEWEGING KRIJGEN

Niet om het antwoord te geven, maar om de ander te laten denken, kiezen en doen.

Vertrouwen geven is leren mogelijk maken. ♥